

Stap voor stap naar een Duurzaamheidsverslag voor Coöperaties

Deze handleiding kwam tot stand binnen het project Coöperatieve duurzaamheid,
gefinancierd door de Vlaamse overheid in opdracht van de Vlaamse minister van Sociale Economie.

Inhoud

Inleiding	3
Hoe gebruik je deze handleiding?.....	4
Deel I: Wat is MVO en GRI?	5
Deel II: Welke MVO-thema's zijn belangrijk voor coöperaties?	6
Deel III: Hoe maak ik stap voor stap een duurzaamheidsverslag?.....	8
Stap 1: Krijg inzicht in de verwachtingen van GRI	10
Stap 2: Datavergaring - Algemene informatievoorziening	12
⇒ Aan de slag.....	12
Stap 3: Datavergaring - Specifieke informatievoorziening.....	13
⇒ Aan de slag.....	14
Stap 4: Opmaak verslag	15
⇒ Aan de slag.....	16
Bijlage 1: Bepaling Materialiteit	17

Inleiding

Onze maatschappij staat voor grote sociale, milieu en economische uitdagingen. Coöperaties zijn, door hun manier van organiseren en hoe ze met stakeholders omgaan, goed geplaatst om hier een antwoord op te bieden. Coöperatief ondernemen onderscheidt zich duidelijk van andere ondernemingsvormen en boekt vaak betere resultaten op vlak van duurzaamheid en maatschappelijke meerwaarde.

Hun inspanningen op dit vlak blijven echter vaak onder de radar. Het aantal coöperaties dat rapporteert over duurzaamheid ligt lager dan bij andere vennootschapsvormen en ze doen dit zelden volgens internationale standaarden. Er bestaan te weinig methodieken die hen helpen om hun coöperatieve eigenheid te integreren in prestatiemeting en verslaggeving over duurzaamheid.

Deze handleiding, en het bijhorende Excel werkdocument, biedt hier een antwoord op. Het begeleidt coöperaties stap voor stap bij het verzamelen van informatie die nodig is om een duurzaamheidsverslag te maken. De eigenheid van coöperaties komt hierbij aan bod, net als de integratie met reeds bestaande vormen van verslaggeving. Zodoende ontstaat een verslag dat de inspanningen bevat op financieel, niet-financieel en duurzaamheidsvlak van de coöperatie.

Deze handleiding is het derde instrument van het project Coöperatieve duurzaamheid. Hierin ontwikkelden adviesbureaus Sustenuto en Coopburo in opdracht van de Vlaamse overheid 3 instrumenten om coöperaties te helpen duurzaamheid in de praktijk te zetten en hierover te communiceren¹.

Instrument	Doel	Vorm
1/ Nota 'Is coöperatief ondernemen duurzaam ondernemen?	Leer de conceptuele links tussen coöperatief en duurzaam ondernemen	PDF
2/ MVO Scan voor coöperaties	Bepaal hoe goed je nu reeds scoort inzake duurzaam ondernemen	Excel
3/ Stap voor stap naar een duurzaamheidsverslag voor coöperaties	Communiqueer over je duurzaamheidsinspanningen	PDF & Excel

Deze instrumenten staan niet los van elkaar. Waar ze elkaar versterken, wordt aangegeven in deze handleiding.

---

¹ Deze zijn gratis beschikbaar via www.socialeconomie.be

Hoe gebruik je deze handleiding?

Deze handleiding wil coöperaties een nuttig, bruikbaar en toegankelijk instrument bieden om te communiceren over hun inspanningen en resultaten inzake Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), of nog, Duurzaam ondernemen.

De hoeveelheid theorie is dan ook bewust beperkt gehouden in **Deel I**, waar enkele belangrijke begrippen worden toegelicht.

Deel II biedt een overzicht van de MVO-thema's die relevant zijn voor coöperaties. Met andere woorden, dit zijn de thema's waar je aandacht aan moet schenken en informatie over moet verzamelen om te kunnen rapporteren.

Deel III tenslotte, bevat een stappenplan om te communiceren over je inspanningen via een duurzaamheidsrapport. Dit volgt de wereldwijde standaard van het Global Reporting Initiative (GRI).

Deel I: Wat is MVO en GRI?

Naar de essentie betekent **Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen**²:

“de verantwoordelijkheid van bedrijven voor hun impacten op de maatschappij”

Wat betekent dit concreet?

“Volwaardig MVO houdt in dat bedrijven aandacht voor mensenrechten, consumentenbelangen en sociale, ethische en milieukwesties **in hun bedrijfsactiviteiten en kernstrategie** integreren in nauwe samenwerking **met hun stakeholders.**”

Het doel daarbij is:

- mogelijke negatieve effecten op te sporen, te voorkomen en te verminderen
- zoveel mogelijk gedeelde waarde te creëren voor hun eigenaren/aandeelhouders en voor hun andere stakeholders en de samenleving als geheel

Transparant zijn over de beslissingen en activiteiten van de organisatie en de impacten hiervan op de samenleving is een essentieel onderdeel bij het invullen van maatschappelijk verantwoordelijkheid.

Deze transparantie kan op meerdere wijzen vorm krijgen. Bijvoorbeeld via een toelichting op de website of via een brochure. Steeds meer organisaties kiezen echter voor het opmaken van een duurzaamheidsverslag. Net zoals organisaties rapporteren over hun financiële kerncijfers, communiceren ze zo over de sociale en ecologische impacten van hun activiteiten en doelstellingen.

Het [Global Reporting Initiative](#) (GRI) is het wereldwijd aanvaarde kader dat richtlijnen en instrumenten biedt om een duurzaamheidsverslag vorm te geven. Het kan worden toegepast door organisaties van elke grootte of type, in elke sector of regio.

Een coöperatie heeft heel wat (mogelijke) impacten op de maatschappij. De voor haar en haar stakeholders meest relevante identificeren is dan ook een cruciale stap. Dit principe van ‘**materialiteit**’ staat centraal binnen duurzaamheid en is het onderwerp van Deel II.

---

² Europese Commissie ([COM\(2011\) 681](#) - *Een vernieuwde EU-strategie 2011-2014 ter bevordering van maatschappelijk verantwoord ondernemen*, 2011). De ISO 26000 definitie uit 2010 is gelijkaardig.

Deel II: Welke MVO-thema's zijn belangrijk voor coöperaties?

MVO gaat over omgaan met de impacten van de kernactiviteiten van de coöperatie. Denk aan gevolgen op het milieu (CO2 uitstoot,...), op de eigen werknemers (veilige werkomgeving, stress,...) maar evenzeer op de klant (veiligheid en gezondheid van verkochte producten, ...), leveranciers (te strikte voorwaarden opleggen,...) enzovoort.

Coöperaties hebben heel wat gemeen met elkaar, bijvoorbeeld de speciale rol van de vennoten/stakeholders en de focus op de ICA principes³.

Echter, de activiteiten van coöperaties zijn niet onder één noemer te vatten. We vinden ze terug in bijna elke sector. Ook onderscheiden we verschillende soorten, afhankelijk van de relatie van de vennoot met de coöperatie: werkerscoöperaties, ondernemingscoöperaties, consumentencoöperaties en multistakeholdercoöperaties⁴. Dit betekent dat MVO een andere betekenis krijgt voor coöperaties met verschillende activiteiten uit verschillende sectoren.

Omwille van deze diversiteit is het bepalen van de belangrijke, of materiële, MVO-thema's niet eenvoudig. De thema's die hier worden voorgesteld kwamen tot stand via een werkgroep met vertegenwoordigers van coöperaties – zie bijlage 1 voor een beschrijving van dit proces. Bij het voorstellen van de resultaten maken we gebruik van het beeld van een *boom*.

De werkgroep bepaalde enerzijds de gemeenschappelijke MVO-thema's die gelden voor alle coöperaties (de *stam*), ongeacht hun sector of vorm. Daarnaast werden de thema's verfijnd voor 3 sectoren (de *takken*)⁵.

De tabel op de volgende pagina vat de MVO-thema's voor coöperaties samen.

---

³ Meer info op: <http://www.icakompas.be/>

⁴ Meer info op: <http://www.coopburo.be/4-cooperatie-types>

⁵ De keuze voor deze activiteiten kwam tot stand via een werkgroep met vertegenwoordigers van diverse coöperaties. Voor coöperaties die hier niet onder vallen geldt dat de thema's uit de stam voldoende basis geven voor een eerste duurzaamheidsverslag. Uiteraard zal het bepalen van de materialiteit voor hun activiteit en sector tot een nog beter MVO-beleid leiden. Deel III gaat hier dieper op in.

- De thema's die belangrijk zijn voor alle coöperaties (de *stam*), zijn weergegeven in **zwart**.
- De thema's die enkel gelden voor een bepaalde activiteit (de *takken*) zijn weergegeven in het grijs:
  1. Actief in Professionele dienstverlening (bv. HR dienstverleners, architecten, onderzoek, consultancy, vrije beroepen,...)
  2. Actief in Energieproductie en -distributie
  3. Actief in Horeca

Categorie	Economisch		Milieu	
Aspecten	> Economische prestaties ² > Marktaanwezigheid > Aankoopbeleid > Beschikbaarheid en betrouwbaarheid ²		> Energie > Emissies > Afvalwater en Afval > Transport ¹ > Biodiversiteit ² > Producten en diensten ² > Materialen ³ > Water ³	
Categorie	Sociaal			
Sub-Categorie	Arbeidsomstandigheden en volwaardig werk	Mensenrechten	Maatschappij	Product-verantwoordelijkheid
Aspecten	> Werkgelegenheid > Verhouding tussen werkgever en –nemer ³ > Gezondheid en veiligheid ³ > Opleiding en onderwijs > Diversiteit en gelijke kansen > Gelijke verloning		> Lokale gemeenschap ² > Belangenvermenging ¹ > Publiek beleid ²	> Zorg voor de consument > Privacy van klanten ¹ > Productvraag ² > Gezondheid en veiligheid van consumenten ³

Bijvoorbeeld:

- voor coöperaties actief in 2. *Energieproductie en –distributie* gelden alle thema's in het zwart én alle thema's met "2" achter het thema. De thema's die enkel gelden voor coöperaties actief in 3. *Horeca* worden aangegeven door een "3" achter het thema enz.
- Het economische thema **Economische prestaties²** leest als volgt: het is relevant voor alle coöperaties, de "2" geeft aan dat extra verfijning is toegevoegd voor Energieproducenten.

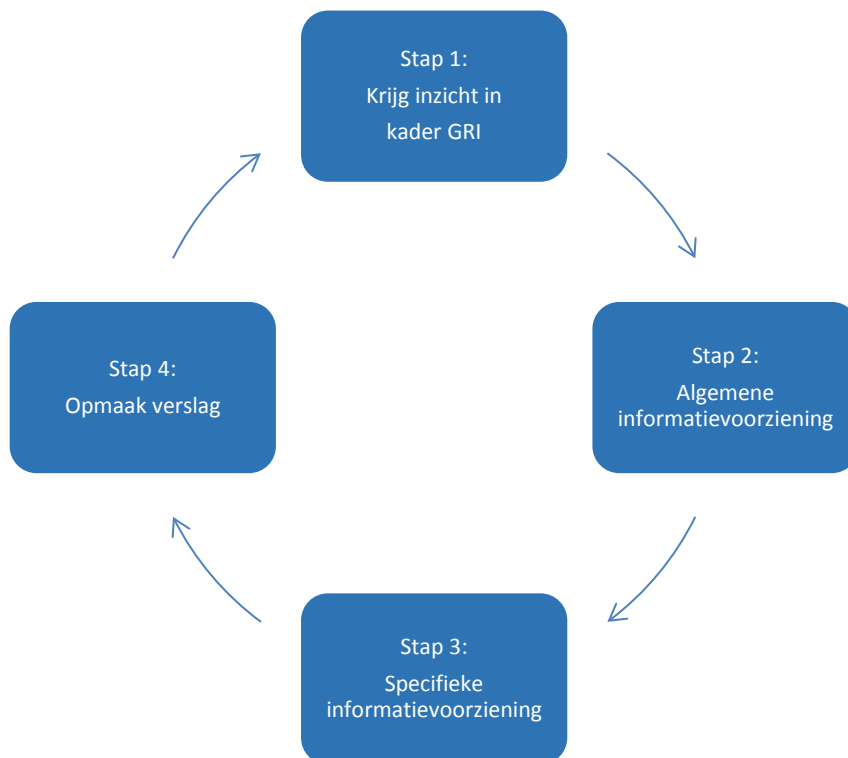
Wat deze thema's concreet betekenen en hoe de coöperatie hierover kan rapporteren, wordt toegelicht in Deel III.

Deel III: Hoe maak ik stap voor stap een duurzaamheidsverslag?

Dit stappenplan helpt u om een GRI 4 rapport op te maken volgens het 'Kern' niveau⁶.

Het is bewust laagdrempelig opgemaakt. Dit wil zeggen dat u zelf de GRI theorie en handleidingen niet moet doornemen. Het volstaat de instructies van onderstaand stappenplan te volgen om een basis duurzaamheidsverslag op te maken⁷.

Om een GRI rapport op te maken, gaat u tewerk als volgt:

⁶ De GRI 4 richtlijn (G4) biedt een organisatie de keuze om te rapporteren op 2 niveaus: een basis 'Kern' niveau of een volledig 'Omvattend' niveau.

⁷ GRI biedt via haar website heel wat informatie gratis aan om zelf een rapport op te maken. De *Reporting Principles and Standard Disclosures* en de *Implementation Manual* bieden achtergrond bij de structuur van GRI en op welke wijze een rapport wordt opgemaakt. De website bevat ook een online instrument dat organisaties helpt bij de toepassing van G4. www.globalreporting.org

Vooraleer te starten is het nuttig te kijken hoe de andere instrumenten passen in de rapportering.

Link met Instrument 1 - Nota 'Is coöperatief ondernemen duurzaam ondernemen?'

Coöperaties zijn, door hun manier van organiseren en de stakeholder invulling, goed geplaatst om met duurzaamheid aan de slag te gaan. De zeven ICA-principes dragen allen in meer of mindere mate bij aan het duurzaam handelen van een coöperatie.

De nota 'Is coöperatief ondernemen duurzaam ondernemen?' legt deze verbanden bloot. Het biedt waardevolle informatie die kan verwerkt worden in je duurzaamheidsverslag. Hierbij is het niet de bedoeling de tekst uit de nota letterlijk over te nemen. Wel kan het inspiratie bieden voor de rapportering bij sommige rubrieken van het GRI-rapport. In het *Werkdocument G4 Coöperaties* wordt aangegeven waar dit mogelijk is.

Link met Instrument 2 – MVO Scan voor Coöperaties

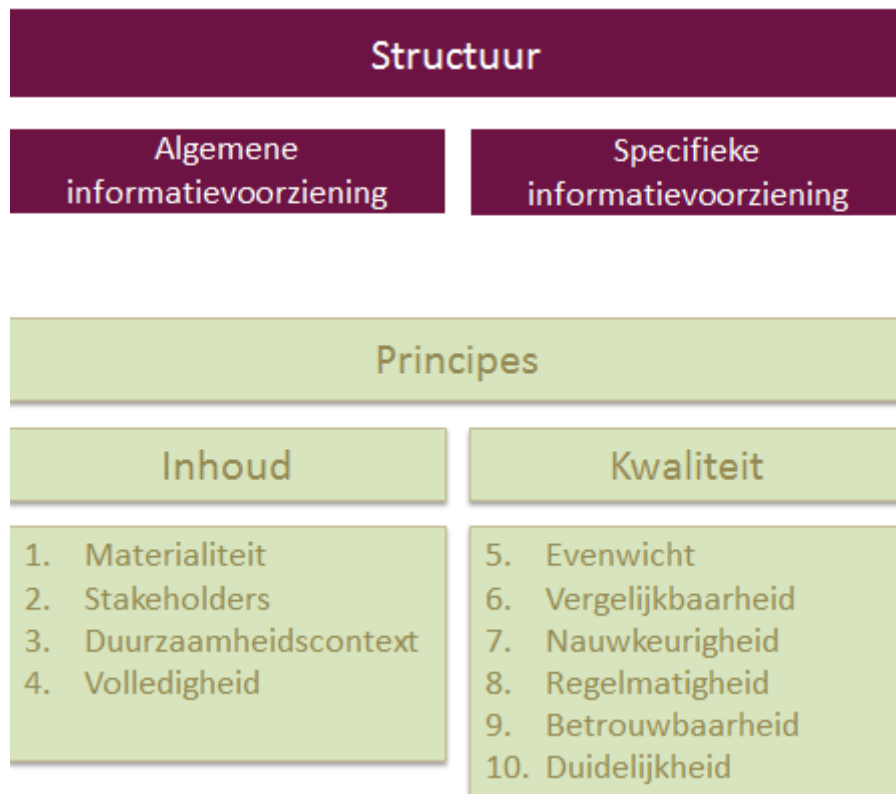
Het Werkdocument G4 Coöperaties bevat concrete instructies welke informatie verwacht wordt. Indien je de MVO Scan voor Coöperaties invulde, kan je daar bijkomende inspiratie halen om te rapporteren.

De MVO Scan bevat een kolom L die de stellingen uit de MVO Scan linkt met de betreffende GRI indicator. Door te selecteren op de betreffende GRI indicator krijg je de MVO stellingen die relevant zijn. Het is niet de bedoeling deze stellingen letterlijk over te nemen. Wel dient het als richting om te weten 'welk soort informatie kan hier gegeven worden?'

				SELECTEER JE MVO SCAN OP MAAT			ANTWOORDEN		
	Domein Nr De scan is opgebouwd rond 7 domeinen	Onderwerp Eik domein heeft enkele thematische subthema's	Stelling Deze stellingen dragen bij tot duurzaamheid	Stap I: Ben je een grote onderneming? Vink dan de "1" aan in de filter.	Stap II: Actief in productie? Vink dan de "1" aan in de filter.	Stap III: Internationaal actief? Vink dan de "1" aan in de filter.	Stelling Selecteer je antwoord in de drop-down lijst	Interactant Duidt via de drop-down lijst de stelling aan waar je later een actie rond wilt uitvoeren	Link GRI indicator Indien je ook een duurzaamheidsverslag maakt, kan dit bijkomende inspiratie bieden om te rapporteren (zie instrument 3)
2	behoorlijk bestuur	coöperatief bestuur	Het lidmaatschap van de aandeelhouders is gemotiveerd door het doel van de coöperatie. Ze hebben geen speculatieve intenties ten aanzien van de coöperatie.						
3	behoorlijk bestuur	coöperatief bestuur	Het eigen vermogen wordt gedragen door meerdere vennoten met een grotendeels gelijkaardig aandeel in het kapitaal. Er zijn bijgevolg geen dominerende aandeelhouders met een substantieel groter deel in het kapitaal wat de onafhankelijkheid van de coöperatie als geheel zou kunnen bedreigen.						
8	behoorlijk bestuur	coöperatief bestuur	Het aandeel in het kapitaal is gerelateerd aan de transactierelatie met de coöperatie. Daardoor wordt het bedrijf gedragen door zij die ervan gebruik maken.						
13	behoorlijk bestuur	coöperatief bestuur	Het stemrecht is democratisch verdeeld. M.a.w. 1 man, 1 stem of het aantal uitgebrachte stemmen ligt voor niemand (persoonlijk of met volmacht) hoger dan 10% van het aantal aanwezige of vertegenwoordigde aandelen.						
16	behoorlijk bestuur	coöperatief bestuur	De bestuurders en commissarissen worden door de A.V. benoemd.						
20	behoorlijk bestuur	coöperatief bestuur	Er is een actief VTO-beleid (Vorming, Training en Opleiding) voor vennoten, aankomende bestuurders, zittende bestuurders, ... dat hun functioneren binnen de coöperatie ten goede komt.						

Stap 1: Krijg inzicht in de verwachtingen van GRI

Het kader en de principes van GRI valt samen te vatten als volgt:

De GRI 4 richtlijn (G4) biedt een organisatie de keuze om te rapporteren op 2 niveaus: een basis *Kern* niveau of een volledig *Omvattend* niveau. Deze beide opties zijn toepasbaar door eender welke organisatie, los van de grootte, locatie of type. Met andere woorden, zowel een kleine coöperatie uit België als een grote multinational uit Japan kan met GRI aan de slag.

Structuur

Voor beide niveaus rapporteert de organisatie over 2 luiken: de *Algemene informatievoorziening* en de *Specifieke informatievoorziening*⁸.

⁸ Er is in maart 2016 nog geen officiële vertaling van G4 naar het Nederlands. De Engelstalige formuleringen zijn *General Standard Disclosures* en *Specific Standard disclosures*.

- De *Algemene informatievoorziening* behandelt informatie waar elke organisatie over moet rapporteren. Het gaat concreet over het profiel van de coöperatie, hoe ze omgaat met haar stakeholders, op welke wijze de inhoud van het rapport tot stand kwam, enzovoort.
- De *Specifieke informatievoorziening* betreft de informatie die de specifieke duurzaamheidsimpacten van de coöperatie weergeeft – de ‘materialiteit’. In dit deel rapporteert de coöperatie over de MVO-thema’s die specifiek gelden voor haar activiteiten. **Deze werden voorgesteld in deel II van dit Paspoort.** GRI verdeelt deze MVO-thema’s over zes categorieën:
  1. Economische
  2. Ecologische
  - Sociale:
    3. Arbeidsomstandigheden en –voorwaarden
    4. Mensenrechten
    5. Maatschappij
    6. Productverantwoordelijkheid

Een goed GRI rapport moet voldoen aan 10 principes. Deze zijn verdeeld over de thema’s *Inhoud* en *Kwaliteit*. Met betrekking tot de inhoud onderscheiden we:

- Materialiteit: organisaties behoren te rapporteren over datgene dat voor hen belangrijk is.
- Stakeholderbenadering: een organisatie moet haar stakeholders identificeren en aangeven hoe ze ermee in dialoog is gegaan.
- Duurzaamheidscontext: de omgeving waarin organisaties opereren en de uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden zijn verschillend. De beschrijving van de eigen activiteiten moet dus gelinkt worden aan de context waarin de organisatie opereert.
- Volledigheid: organisaties moeten rapporteren zodat lezers een correct beeld kunnen vormen van de uitdagingen, activiteiten en impacten van de organisatie.

Bij kwaliteit onderscheidt GRI volgende principes:

- Evenwicht: de organisatie hoort zowel te rapporteren over goede als slechte resultaten.
- Vergelijkbaarheid: de voorgestelde informatie moet doorheen de tijd consistent onderzocht en opgebouwd zijn. Dit moet lezers toelaten de resultaten te vergelijken met het verleden en met sectorgenoten.
- Nauwkeurigheid: de voorgestelde informatie moet voldoende gedetailleerd en nauwkeurig zijn.
- Regelmatigheid: een organisatie is vrij te kiezen wanneer het rapporteert maar het moet dit wel op regelmatige basis doen. Dit kan dus bijvoorbeeld jaarlijks of tweejaarlijks zijn.
- Betrouwbaarheid: bij een externe verificatie blijft de informatie van het rapport overeind.
- Duidelijkheid: de voorgestelde informatie wordt toegankelijk gepresenteerd. Vermijdt jargon of moeilijke zinsconstructies.

Stap 2: Datavergaring - Algemene informatievoorziening

In deze stap starten we met de datacollectie. De *Algemene informatievoorziening* betreft informatie waar elke organisatie over moet rapporteren. GRI bepaalt in detail wat dit moet zijn.

Maak gebruik van het Excel **Werkdocument G4 Coöperaties**. Dit biedt de mogelijkheid om alle informatie te verzamelen. Lijn per lijn ga je door de werkbladen en vervolgens op zoek naar de informatie. In Stap 4 wordt deze informatie uiteindelijk verwerkt in een rapport.

Het werkblad *Algemeen* (voor de *Algemene informatievoorziening*) volgt de structuur van GRI. Door met de muisknop over de betreffende cel te gaan, verschijnen de uitleg en instructies, zoals weergegeven in onderstaande figuur:

	A	B	C	D
1		ALGEMENE INFORMATIEVOORZIENING		
2	G4 Code	Toelichting		Tekst Duurzaamheidsrapport of verwijzing
3				
4	Strategie en analyse			
		Verklaring van de leidinggevende over het belang van duurzaamheid voor de organisatie en/of de strategie hiervoor.		
G4-1				
		Waarom heb je voor de coöperatieve ondernemingsvorm gekozen? Geef aan wat het doel is van je coöperatie.		
5				

⇒ Aan de slag

- Ga op zoek naar informatie voor indicatoren G4-1 tot G4-56 in het werkblad *Algemeen*.
- Een belangrijk onderdeel van een duurzaamheidsverslag betreft indicatoren G4-18 en G4-19. Hier geeft de organisatie aan hoe het de 'materiële' thema's van de organisatie identificeerde. De thema's werden reeds in kaart gebracht (zie Deel II). De beschrijving van dit proces is terug te vinden in Bijlage 1 van deze handleiding. Een coöperatie kan deze beschrijving overnemen in het verslag om te rapporteren over indicator G4-18.

Stap 3: Datavergaring - Specifieke informatievoorziening

In dit luik ga je op zoek naar informatie betreffende de MVO thema's die specifiek voor jouw coöperatie van toepassing zijn, de zogenaamde 'materiële' thema's. Deze werden eerder in dit paspoort voorgesteld, zie Deel II.

Deze materiële thema's komen terug in het **Werkdocument G4 Coöperaties**. Het bevat aparte werkbladen voor de *Stam* en de 3 geïdentificeerde activiteiten (de *takken*). Elke werkblad bestaat uit een aantal kolommen. Door met de muisknop over de betreffende cel te gaan, verschijnt de uitleg, zoals weergegeven in onderstaande figuur:

1	SPECIEKE INFORMATIEVOORZIENING: 1. PROFESSIONELE DIENSTVERLENING								
2									
3	G4 Categorie	Subcategorie	Aspecten	G4 Code	Titel	Toelichting	Rapporteren?	Contactpersoon	Informatie of verwijzing
4	Milieu		Transport	G4-EN-EXTRA 3	Alternatieve communicatie en transportdiensten (werkverkeer)	En professionele dienstverlener is vaak veel onderweg. Alle mobiliteitsvormen hebben een ecologische (fijn stof, CO2, ...) en sociale impacten (lawaaï, verkeersveiligheid, ...).	Dit geeft weer waarom dit thema belangrijk is en wat we er onder verstaan. Het de coöperatie dit transport te beperken of in te zetten op milieuvriendelijkere alternatieven?		
5									
6									
7	Sociaal								
	Maatschappij		Belangenvermenging	G4-SO-EXTRA 2	Belangenvermenging	Een dienstverlener kan in een situatie terecht komen waarbij belangen met elkaar in conflict gaan of wanneer er ethische vragen opduiken. Denk bijv. aan een dienstverlener die een opdracht uitvoert voor een organisatie waarvan hij ook aandeelhouder of bestuurder is.	Beschrijf op welke wijze de coöperatie omgaat met (mogelijke) situaties van belangenvermenging. Bestaat er een gedragscode of andere vorm van richtlijn?		
8									
	Produktverantwoordelijkheid		Privacy van klanten	G4-PR-EXTRA 1	Bescherming van vertrouwelijke informatie	Aanbieders van diensten werken vaak met vertrouwelijke bedrijfs- en/of personeelsinformatie. Hoe gaan ze hiermee om?	Beschrijf systemen en processen die de bescherming van de gegevens garanderen, eventueel een gedragscode voor medewerkers...		
9									

Rapporteren met cijfers en/of woorden?

Een organisatie kan kiezen of het kwantitatief (met cijfers), kwalitatief (beschrijvend) of via een combinatie van beide rapporteert over een thema. Vaak hangt de keuze af van de beschikbare informatie. Indien rapportering over duurzaamheid nieuw is, zullen cijfergegevens meestal nog niet voorhanden zijn. Dan volstaat het uitleggen van de initiatieven, de aanpak of het proces inzake het thema.

⇒ Aan de slag

- De MVO thema's uit de *Stam* zijn relevant voor elke coöperatie, ongeacht het type of de sector waarin ze actief is. Ga op zoek naar informatie voor de indicatoren in het werkblad *Specifiek Stam* en vul deze in.
- Rapportering over de thema's uit de *Stam* bieden al een voldoende basis om te rapporteren. Aanvullend kan je kijken welk van de *Takken* voor jouw coöperatie van toepassing is. Vul hiervoor het betreffende werkblad in.
  - Bv. Is je coöperatie actief in de Horeca vul je het werkblad 3. *Specifiek Horeca* in.
  - Indien je activiteit of sector niet specifiek is opgenomen, kan je de 'materialiteit' zelf bepalen. Dit kan op verschillende manieren:
    - Het GRI document *What do Stakeholders want to know*⁹ toont voor 52 sectoren welke informatie de stakeholders belangrijk vinden. Deze informatie kan benaderend gebruikt worden voor de materialiteit.
    - GRI maakte zelf reeds *Sector Disclosures*¹⁰. Deze bevatten een gedetailleerde materialiteitsbeschrijving voor 8 sectoren.
    - Indien je zelf de materialiteitsanalyse wil uitvoeren, kan je terecht in de *GRI Implementation Manuel*¹¹ (zie p31 – 40) voor een stap voor stap identificatie van je belangrijke duurzaamheidsthema's.
    - Inspiratie voor de materiële thema's vind je ook bij sectorgenoten. Die zijn terug te vinden in de GRI databank¹² en de Prijs voor Beste Belgische Duurzaamheidsverslag¹³.

Over hoeveel indicatoren rapporteren?

Dit stappenplan focust op het *Kern* niveau van GRI. Dit wil zeggen dat voor elk materieel thema er minimum over één GRI-indicator moet worden gerapporteerd. De coöperatie kiest zelf welke indicator het gebruikt, de beschikbaarheid van informatie geeft vaak de doorslag.

Bijvoorbeeld: de *Stam* bevat het thema *Emissies*. Hierbij werden 5 indicatoren opgenomen:

- De algemene managementaanpak (G4-EN-EXTRA 2)
- Directe emissie van broeikasgassen (scope 1) (G4-EN15),
- Indirecte (energie) emissie van broeikasgassen (scope 2) (G4-EN16),
- Intensiteit uitstoot broeikasgassen (G4-EN18) en
- Vermindering van emissies van broeikasgassen (G4-EN19).

Voor het *Kern* niveau rapporteert u over minstens één indicator, u kiest zelf welke. Voor het *Omvattend* niveau moet u wél rapporteren over alle indicatoren.

⁹ <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/sustainability-topics.pdf>

¹⁰ <https://www.globalreporting.org/standards/sector-guidance/sectorguidanceG4/Pages/default.aspx>

¹¹ <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRIG4-Part2-Implementation-Manual.pdf>

¹² <http://database.globalreporting.org/>

¹³ <http://www.sustainabilityreports.be/>

Stap 4: Opmaak verslag

Nu is alle data verzameld. De laatste stap is de vormgeving ervan in een leesbaar verslag.

Een organisatie is vrij te kiezen hoe ze haar informatie concreet voorstelt. Vermijd al te hard vast te houden aan de GRI indeling. Het beste is zelf je verhaal te brengen en nadien de GRI verwachtingen er langs te leggen om te kijken welke informatie nog ontbreekt.

Sommigen kiezen voor een uitgebreide beschrijvende aanpak, anderen eerder voor cijfers, tabellen en grafieken. Een rapport kan enkel via de website raadpleegbaar zijn of ook in hardcopy.

De enige verplichting is dat elk rapport een tabel bevat met daarin een overzicht van de GRI rubrieken en waar deze informatie in het rapport is terug te vinden. Deze tabel is meestal terug te vinden achteraan het rapport.

Onderstaand voorbeeld illustreert deze tabel¹⁴:

G4 STANDAARD INFORMATIEVOORZIENING		
GRI	OMSCHRIJVING	VERWIJZING
STRATEGIE EN PROFIEL		
1. STRATEGIE EN ANALYSE		
G4.1.	Verklaring van de gedelegeerd bestuurder over het belang van duurzaamheid voor de organisatie en/of strategie hiervoor	Voorwoord p5
2. ORGANISATIEPROFIEL		
G4.3	Naam van de organisatie	3.3. p18
G4.4	Voorstelling van de producten en/of diensten	3.4. p19
G4.5	Locatie van het hoofdkantoor	p15
G4.6	Land waar de organisatie actief is	p15
G4.7	Eigendomsstructuur en de rechtsvorm	3.3. p18
G4.8	Afzetmarkten	3.5.2. p24
G4.9	Omvang van de organisatie	4.1. p27

¹⁴ Pro Natura, Duurzaamheidsverslag 2014.

<http://www.pronatura.be/images/documenten/Duurzaamheidsrapport-2014-LR1.pdf>

G4 SPECIFIEKE STANDAARD INFORMATIEVOORZIENING

INDICATOR	OMSCHRIJVING	VERWIJZING
ECONOMISCH		
G4.EC1	Directe economische waarden die zijn gegenereerd en gedistribueerd	Tabel 3 p23
G4.EC4	Significante financiële steun van de overheid	Grafiek 1 p23
MILIEU		
MATERIALEN		
G4.EN1	Materiaalverbruik	5.3. p41
G4.EN2	Percentage gebruikte materialen dat bestaat uit gerecycleerde bronnen	5.3. p41
ENERGIE		
G4.EN3	Energie (verbruik/ opwekking) binnen de organisatie	Tabel 13 p40
G4.EN6	Reductie van energieconsumptie	p40
G4.EN8	Leidingwaterverbruik binnen de organisatie	Tabel 13 p40

⇒ Aan de slag

Bovenstaand voorbeeld kwam van Pro Natura (www.pronatura.be) dat reeds 2 maal de Prijs voor Beste Belgische Duurzaamheidsverslag won in de categorie NGOs.

Meer Belgische voorbeelden uit alle sectoren zijn terug te vinden op de website van de Prijs voor Beste Belgisch Duurzaamheidsverslag (www.bestbelgiansustainabilityreport.be).

De GRI website bevat een databank met wereldwijde duurzaamheidsrapporten: <http://database.globalreporting.org>.

Bijlage 1: Bepaling Materialiteit

Onderstaande informatie kan letterlijk gebruikt worden als invulling voor GRI indicator G4-18.

In het kader van de “Blueprint for a Cooperative Decade” van de International Cooperative Alliance (ICA) wenste de Vlaams overheid in 2015 werk te maken van erkenning voor coöperaties als leiders op vlak van economische, sociale en ecologische duurzaamheid.

Hiertoe werd een overheidsopdracht uitgeschreven met als doel:

1. De opmaak van een wervende nota ‘Is coöperatief ondernemen duurzaam ondernemen?’, waarin de conceptuele links tussen coöperatief ondernemen en duurzaamheid worden verduidelijkt, onderbouwd met goede praktijken uit het werkveld
2. de ontwikkeling van een zelfbeoordeling dat coöperaties de mogelijkheid geeft om hun duurzaamheidsprestaties, rekening houdende met hun coöperatieve eigenheid (in het bijzonder de ICA-principes), in kaart te brengen en te beoordelen;
3. de ontwikkeling van verslaggevingsrichtlijnen, die coöperaties ondersteunt om verslag uit te brengen over de inspanningen die ze leveren op financieel, niet-financieel en duurzaamheidsvlak en de resultaten van de zelfbeoordeling (doelstelling 2) helpen te vertalen in een integraal verslag.

Deze opdracht werd toevertrouwd aan adviesbureaus Sustenuto (www.sustenuto.be) en Coopburo (www.coopburo.be).

Identificatie van materiële thema’s

Een werkgroep werd samengesteld die 4 x bij elkaar kwam rond de 3 doelstellingen. De werkgroep bestond uit volgende coöperaties: Bast, BelOrta, Cera, Core, Ecopower, GOW, Omgeving, Thuisverpleging Meerdael, Wereldcafé, Werk met Zin, VBT.

Coöperaties zijn actief in een veelheid aan sectoren en activiteiten. Bovendien zijn er nog verschillende types naargelang wie er vennoot is. De werkgroep kende daarom een evenwichtige samenstelling met het oog op de weerspiegeling van deze realiteit.

Hoewel er in de activiteiten tussen coöperaties veel verschillen zijn, hebben ze ook heel wat uitdagingen en MVO-thema’s gemeen. Bovendien spelen bij allen de 7 ICA principes een belangrijke rol. Deze principes dragen in meer of mindere mate bij tot duurzaamheid.

Om tegemoet te komen aan deze verscheidenheid binnen de coöperaties werd de materialiteit opgevat als een boomstructuur. De ‘Stam’ bevat de MVO thema’s waar elke coöperatie aandacht aan hoort te schenken. De ‘Takken’ geven additionele thema’s weer die gelden voor een bepaalde activiteit/sector.

De werkgroep werd gevraagd een score te geven aan het belang van de 45 GRI thema’s en daarbij aan te geven of een thema tot de ‘Stam’ dan wel één van de ‘Takken’ moet behoren. De resultaten werden, samen met een voorstel van Sustenuto, besproken en gevalideerd in de werkgroep.